

Pola widzenia książki – w podróży

Termin realizacji: 1.05–31.12.2019 r.

„Pola widzenia książki – Wyobrażenia o przyszłości” to kontynuacja unikalnego projektu edukacji literackiej dla odbiorców Biblioteki Śląskiej. Projekt odnosił się do arteterapeutycznej funkcji literatury w nawiązaniu do twórczości Antoniego Słonimskiego oraz innych twórców XX i XXI wieku. Celem projektu było wzmocnienie roli biblioteki w aktywizacji społeczności lokalnej, animacja czytelnictwa i upowszechnianie wiedzy o literaturze poprzez organizację cyklu różnorodnych działań (m.in. wykładów, warsztatów edukacyjnych i literackich oraz wystaw) w oparciu o twórczość Słonimskiego i wynikających z niej korespondencji wobec innych dziedzin sztuki. Kompleksowa oferta kładła nacisk na jakość i innowacyjność działań oraz wzmocnienie potencjału indywidualnego i instytucjonalnego. Projekt tworzył lokalną sieć powiązań na rzecz promocji literatury dzięki udziałowi szeregu partnerów, m.in. szkół, instytucji kultury i sztuki, placówek wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, bibliotek.

Założenia edycji 2025 wpisywały się w główny cel programu, jakim była animacja czytelnictwa i upowszechnianie wiedzy o literaturze. Z okazji 130. rocznicy urodzin polskiego poety, pisarza, tłumacza, publicysty, rysownika, krytyka literackiego, człowieka wielu talentów, ogłoszono **Rok 2025 – rokiem Antoniego Słonimskiego**. Liczne zasługi Słonimskiego na polu animacji czytelnictwa i dbałości o rozwój literatury, ale i szerzej, polskiej humanistyki, sprawiła, że to właśnie tę postać wskazaliśmy jako patrona literackiego tej edycji projektu. Równocześnie zaintrygował nas mniej znany wątek jego twórczości, a mianowicie jego literackie rozważania na temat przyszłości, zawarte m.in. w książkach fantastycznych „Torpeda

czasu” czy „Dwa końce świata”. **Futurystyczne wizje Słonimskiego** w nich zawarte są bardziej wyobrażeniami o przyszłości, przeszłości i teraźniejszości. Traktatami filozoficznymi, w których pisarz przygląda się samej idei sięgania w przyszłość, konsekwencjom decyzji człowieka i jego postawom wobec świata. Ten wątek łączył się dla nas z obranym już w poprzedniej edycji kierunkiem arteterapeutycznym. **Literatura jest dla nas obszarem, w którym dotykamy własnych wyobrażeń o świecie.** Zachęca nas do chwili zadumy i refleksji, podsuwa język do opisu naszych wewnętrznych przeżyć. Jednocześnie wszyscy mierzymy się z pytaniami o przyszłość, jej kształt i warunki do życia – nie tylko człowieka, ale i szerzej, całej planety. Niepokoje związane z wyobrażeniem przyszłości domagają się podjęcia i przepracowania. Kierując się aspiracyjną rolą literatury, chcieliśmy wzmacniać rolę merytorycznych i twórczych narzędzi do opisu rzeczywistości. Jest to w naszej opinii ważne i aktualne zadanie instytucji oświaty. Podejmować pytania i stwarzać sposobność do rozmowy. Być może, te najtrudniejsze „wyobrażenia o przyszłości” mogą zostać oswojone, lepiej zrozumiane i współdzielone. Z tego powodu właśnie do harmonizującej i arteterapeutycznej funkcji literatury dołączyliśmy **silny aspekt filozoficzny**. Natomiast celem animacyjnym projektu było **pobudzenie odbiorcy na poziomie różnych kanałów percepcji i zmysłów**. Dzięki temu uzyskaliśmy dostęp do naszych „wyobrażeń o przyszłości” w różnych ich odsłonach – literackiej, w żywym słowie i dyskusji, ale i wizualnej czy dźwiękowej. Oprócz Słonimskiego, **drugim patronem projektu w aspekcie korespondencji, był dla nas Stanisław Dróżdż**. Artysta wizualny, tworzący poezję konkretną, autor jednej z najbardziej rozpoznawalnych prac w przestrzeni miasta Katowice (praca pt. „lub”), jest niejako pomostem między literaturą a innymi formami ekspresji, dodatkowym przewodnikiem po tematyce projektu. **Oferta projektu powstała z myślą o potrzebach lokalnych odbiorców we wszystkich kategoriach wiekowych** (w tym odbiorcach o szczególnych potrzebach), a także na bazie szczegółowej ewaluacji poprzednich edycji oraz doświadczenia wszystkich

osób zaangażowanych w projekt oraz samej struktury projektu Pola widzenia książki, który dzięki długofalowej eksploatacji doczekał się spójnej konsekwentnej metodyki pracy, kontynuowanej i rozwijanej o bieżące wątki i wyzwania.

Program edycji 2025 obejmował przede wszystkim spotkania z uczestnikami projektu w różnorodnych formułach. W ramach **cyklu wykładów filozoficznych, połączonych z panelami dyskusyjnymi dla społeczności lokalnej** (koordynacja Aleksandra Golecka) praktykowaliśmy filozofię w żywej dyskusji. Inspiracją była twórczość Antoniego Słonimskiego, rozwinięta i poszerzona o koncepcje filozoficzne, wybrane wątki z zakresu historii sztuki i szerzej, współczesnej humanistyki, a także twórczość innych wybitnych twórców XX i XXI wieku, wchodzących w dialog z twórczością Słonimskiego. Odbyły się 4 spotkania na przestrzeni maja i października. W ramach drugiego cyklu, zrealizowaliśmy **wykłady eksperckie** z zaproszonymi gośćmi, promujących literaturę i czytelnictwo oraz korespondencje wobec innych dziedzin sztuki. Zaproszeni do udziału badacze i naukowcy, przedstawili autorskie spojrzenia na tytułowe „wyobrażenia o przyszłości”, podpowiadając dodatkowe tropy interpretacyjne, poszerzające możliwe odczytania głównego tematu projektu: **MIASTA PRZYSZŁOŚCI** (wykład Artura Celińskiego – politologa, aktywisty miejskiego), **RAJ** (wykład prof. dr hab. **Irmy Koziny** – historyczki sztuki), **PRZEMIJANIE** (wykład **Krzysztofa Czyżewskiego** – eksperta od twórczości Czesława Miłosza).

Projekt obejmował również różnorodną ofertę warsztatową. **„Między sobą a światem” to warsztaty ARTYSTYCZNO-LITERACKIE** z zaproszonymi do projektu artystami i artystkami. Warsztaty te odbywały się w nawiązaniu do wątków literackich (twórczość Antoniego Słonimskiego) oraz artystycznych (twórczość Stanisława Dróżdża oraz indywidualna twórczość aktualnie funkcjonujących artystów i artystek zaproszonych do projektu). Cykl adresowany był do młodzieży i osób dorosłych. Warsztaty miały na celu poszerzyć kontekst odbioru projektu i

przedstawić perspektywę artystów, spoglądających na literaturę za pośrednictwem medium wizualnego (malarstwo, fotografia, ilustracje, grafika). Cytując prof. zw. dr hab. Tadeusza Sławka, wybitnego literaturoznawcę, jest to podróż „Między sobą a światem” (cytat pochodzi z publikacji poświęconej Stanisławowi Dróżdżowi). Odbyły się **trzy odsłony warsztatowe** na przestrzeni czerwca i grudnia: **„Bezłudzie miast”** (warsztaty z Romanem Mieczysławem Maciuszkiewiczem), **„Raj”** (warsztaty z Bożką Rydlewską), **„Rzeczy pierwsze, rzeczy najmniejsze”** (warsztaty z Wiesławem Szumińskim przy wsparciu Ewy Kokot). Do każdego z warsztatów artystyczno-literackich zorganizowanych zostało 5 **lekcji tematycznych z Ewą Kokot** (łącznie 15), nawiązujących do wybranych wątków literackich i twórczości poszczególnych artystów i artystek. Działania adresowane były do różnorodnych grup odbiorczych w formie otwartej możliwości zapisu. Lekcje dostosowane zostały do potrzeb danej grupy, a ich głównym celem było poszerzenie wiedzy odbiorców o kontekstach literackich, artystycznych i filozoficznych w projekcie, a medium artystyczne w postaci prac prezentowanych na wystawie stanowiło pretekst do wspólnej rozmowy i dyskusji. Wydarzeniem korespondującym były **wystawy czasowe** prac artystów i artystek. Zaprezentowane zostały w Galerii Intymnej i były udostępniane bezpłatnie publiczności zewnętrznej w swobodnym dostępie w stałych godzinach otwarcia. Oryginalne prace twórców i twórczyń to dodatkowa przestrzeń obcowania z refleksjami nad przyszłością, ale i punkt wyjścia do pracy warsztatowej z grupami. Przy realizacji tych wydarzeń zadbaliśmy również o wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami w postaci tłumaczenia treści wystaw na polski język migowy (udostępnione filmy).

W ramach kolejnego **cyklu warsztatów literacko-artystycznych** – pt. „Dwa końce świata” – z **edukatorkami** (Irena Imańska, Ewa Kokot), zastanawialiśmy się nad tym czym jest totalitaryzm, wojna, przemoc we współczesnym świecie. W nawiązaniu do twórczości Antoniego Słonimskiego i jego dwóch wyjątkowych powieści science-fiction: „Torpeda czasu” z 1924 r. oraz „Dwa

końce świata” z 1937 r. stawialiśmy wspólnie z uczestnikami pytanie: Czy literatura i sztuka buduje świat wartości, aby temu przeciwdziałać? Warsztaty literackie dla odbiorców dziecięcych (przedszkola, szkoły podstawowe) i młodzieży pod nazwą „Dwa końce świata”, ukierunkowane były na rozbudzenie kreatywności, radości twórczej i osvajanie literatury poprzez sztukę plastyczną w bezpośrednim działaniu. Warsztaty odbyły się również w dwóch instytucjach partnerskich poza Śląskiem – Bibliotek Miejskich w Słupsku i Suwałkach.

Fotokast dokumentujący działania zrealizowane podczas projektu:

Osoby zainteresowane projektem „Poła widzenia książki – w podróży” prosimy o kontakt:

Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej
ul. Francuska 12, 40-015 Katowice

tel.: [+48 32 25 54 321](tel:+48322554321)

e-mail: domoswiatowy@bs.katowice.pl

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.
